

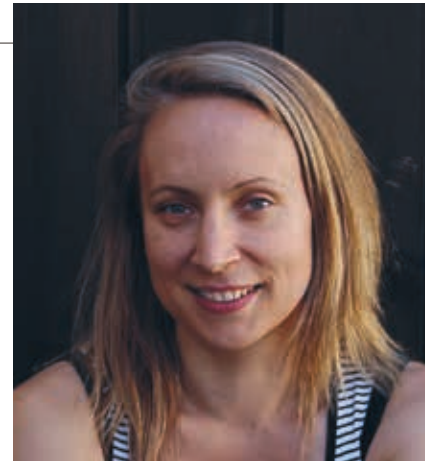
ASSITEJ

lasten- ja nuorten-
teatterijärjestö

JÄSENLEHTI 2019

Vierailimme Bravo!-tuottaja Riikka Siiralan kanssa Viron Assitej-keskuksen järjestämällä NAKS19 lasten ja nuorten esittävän taiteen festivaaleilla loka-marraskuun vaihteessa. Festivaalien tunnelma oli erittäin lämminhenkinen ja olin iloinen voidessani olla osa festivaaliumua.

Tanja Turpeinen

Kokemus oli minulle mielenkiintoinen myös siitä syystä, että NAKS19 oli vasta kolmas lapsille ja nuorille suunnattu esittävien taiteiden festivaali, jossa olen vierailut. Aloitin järjestösihteerin pestini vasta tämän vuoden toukokuussa ja olen suhteellisen uusi tekijä lasten ja nuorten esittävien taiteiden saralla. Lyhyessä ajassa olen viime aikoina kuitenkin nähnyt suhteellisen monta lapsille ja nuorille suunnattua esitystä. Olen nauttinut siitä, että monet näkemäni esitykset ovat olleet erittäin kekseliäitä, mielikuvitusrikkaita ja taiteellisesti kunnianhimoisia. Suhteellisen monen esityksen kohdalla olen kuitenkin ollut yllättyneet, etenkin sukupuoliroolien, konservatiivisuudesta. Näin kävi myös Virossa.

On hämmäntävää ja ahdistavaa katsoa, kuinka lapsille ja nuorille suunnatuissa esityksissä ei juurikaan kyseenalaisteta perinteisiä sukupuolirooleja tai tarjota tietoisesti uusia erilaisia vaihtoehtoja. Esimerkiksi Virossa pojat olivat edelleen niitä hauskuuttajia ja tytöt järjenääniä tai hekumallisia sivuhenkilöitä. Nuorten seksuaalisuudella välillä ronskistikin leikittelevässä esityksessä tytöillä oli kireät mustat mekot, jotka korostivat ja kiinnittivät huomion turhaan eri vartalonmuotoihin. Pojat taas oli puettu neutraalisti mustiin housuihin ja suhteellisen löysiin t- tai kauluspaitoihin. Esityksessä tyttöjen keinot vietellä ja saada haluamansa olivat edelleen keimailu, manipulointi, ikkunan auki jättäminen tai pimeässä miehen sänkyyn ”vahingossa” harhaileminen. Tietoinen ja itsestään selvä aloitteentekijä oli mies. Miehillä oli myös erilaisia ammatti-identiteettejä, kun taas naiset olivat vaimoja, tyttäriä, sisaria ja korkeintaan piikoja. Vaikka nämä tyypittelyt juontavat juurensa vanhoista, ansioituneistakin teksteistä, on epäreilua nuoria ja

lapsia kohtaan toistaa ummehtuneita roolimalleja vain historiallisin perustein taiteen nimissä. Varsinkin, jos tarjolla ei ole riittävästi vaihtoehtoja kuvastoa. Hélène Cixous:in sanoin: ”menneisyys ei enää saa määrätä tulevaisuutta”.

Otan itse aina ilolla vastaan ne esitykset, joissa lasten ja nuorten seksuaali- ja sukupuoli-identiteettejä on tarkasteltu monipuolisesti ja tuoreesta näkökulmasta. Siinä ei sinänsä ole vikaa, jos esimerkiksi esityksen esteettikka syystä tai toisesta on sijoitettu 1900-luvun alkuun, jolloin tytöillä on hame ja pojilla henkselihousut. Vastapainoksi tarvitaan kuitenkin esityksiä, joissa esteettisesti ja sisällöllisesti otettu huomioon sukupuolien moninaisuus ja tekoprosessin aikana tultu tietoiseksi niistä helposti toisinnettavista itsestään selvyyksistä, joita sukupuolen esittämiseen liittyy.

Sukupuolen moninaisuuden tematiikkaa, queer –identiteettejä ja binääristen mallien haastamista näkee jonkin verran suomalaisessa lasten ja nuorten kulttuurissa, mutta ei lainkaan tarpeeksi. Lapset imevät vaikutteita jatkuvalle syötöllä opetellessaan ymmärtämään ympäröivää yhteiskuntaa ja nuoret käyvät läpi omaan seksuaaliseen heräämiseen ja identiteettinsä rakentumiseen liittyä moninaisia ja ristiriitaisia tunteita. Lapsille ja nuorille pitäisi siis tehdä enemmän esityksiä, jotka rohkeasti, häpeilemättä ja nauttien kyseenalaistavat konservatiivista vastakkainasetteluun ja kahtiajakoon perustuvaa mies- ja naiskuvaa, ja luovat näin osaltaan moninapaisempaa maailmaa.

Kohti moninaisempaa lasten ja nuorten kulttuuria,

Tanja Turpeinen

SUOMEN ASSITEJ RY
c/o Teatteri ILMI Ö.
Iso Roobertinkatu 10 B 20
00180 Helsinki

www.assitej.fi
www.bravofestivaali.fi
info@assitejfi.org
puh. +358 (0)44 0866 355

Kansikuva on Kati Keskihannun esityksestä Kirjeitä kuolemalle.

Kuva: Jussi Virkkumaa

Osana maailmanlaajuista perhettä

Kansainvälisen Assitejn pääsihteeri Louis Valente kirjoitti lokakuun uutiskirjeessä Assitejsta merkittävänä kollektiivisena ja globaalina liikkeenä, jolla on yhteinen pyrkimys muuttaa maailmaa lapsiyleisölle suunnatun esittävän taiteen kautta. Louis muistuttaa, että Assitej ei ole ensisijaisesti organisaatio tai hallinnollinen yhdistys, vaan Assitej on erityisesti kaikki ne sadat tai tuhannet lapsille ja nuorille suunnatut ja heidän kanssaan yhdessä toteutetut esitykset ja työpajat, jotka tälläkin hetkellä tapahtuvat ympäri maailmaa. Tieto siitä, että maailmanlaajuisesti jaamme yhteisen ja merkityksellisen teatterin taikapiirin voi olla suuri voimavara.

Louisin ajatuksiin on helppo yhtyä. Maapallolla on suuria kriisejä, kuten ilmastokatastrofi ja yhteiskunnallinen eriarvoistuminen. Me lapsiyleisölle suunnatun esittävän taiteen tekijät emme voi olla niitä, jotka jättävät kansainvälisen yhteistyön tekemättä. Ilmastokriisin aikakaudella on totta kai välttämätöntä miettiä uusia tapoja tehdä tätä kansainvälistä yhteistyötä, ja siihen on myös ilahduttavasti hyviä avauksia, kuten vaikkapa Taideyliopiston viime kevään luentosarja Ilmastonmuutos, globalisaatio ja taidemaailma viitoitti. Seuraava teatterintekijöiden sukupolvi kasvaa aivan erilaiseen tietoisuuteen ja opettaa myös vanhempiaan.

Olin huhtikuussa Tanskan Hjørringissä ja syyskuussa Norjan Kristiansan-

dissa Assitejn Nordic-Baltic Networkin eli Pohjoismais-baltialaisen verkoston tapaamisissa, jotka järjestettiin kansainvälisten festivaalien yhteydessä. Nämä tapaamiset ovat olleet ainutlaatuisia tilaisuuksia tavata kollegoita naapurimaista ja muualtakin, nähdä hienoja lapsiyleisölle suunnattuja esityksiä ja keskustella toisten intohimoisesti lastenteatteriin suhtautuvien kanssa. Ja tietenkin suunnitella yhteisiä projekteja (joista esimerkkeinä uusien lapsiyleisöille suunnattujen näytelmätekstien kääntäminen englanniksi ja Norjan Assitej Artistic Gatheringissa toteutettu Nordic Venue, jolla nähtiin esityksiä Pohjoismaista ja Baltiasta sekä kokoonnuttiin seminaareihin, projektiesittelyihin ja illanviettoihin).

Yhteinen, rajoja ylittävä toiminta mahdollistaa niin ajatusten vaihdon kuin taiteellisen kansainvälisen yhteistyönkin. Yhdessä voimme varmistaa, että kaikilla lapsilla ja nuorilla on pääsy taiteen kokemisen ääreen, mahdollisuus sitä kautta rikastuttaa elämäänsä ja kasvaa eettisesti täysvastuulliseksi persoonaksi. Itse olen taipuvainen ajattelemaan että yksinkertaisesti meidän globaali tehtävämme ei ole yhtään vähempää kuin kaikin keinoin edistää maailmanrauhaa.

Tervetuloa uudet ja vanhat jäsenet mukaan Assitejn toimintaan vuonna 2020!

Pisko Aunola

Kirjoittaja on Suomen Assitejn hallituksen jäsen ja Tanssiteatteri Hurjaruuthin markkinointipäällikkö ja yleisötyövästava. Hän suhtautuu intohimoisesti lapsiyleisölle suunnattuun taiteeseen, liikuttuu lähes aina kun teatterisalin valot sammuvat ja rakastaa tulla ravituksi ja ravistelluksi taiteen ja keskustelun keinoin.

Pisko Aunola

Suomen Assitejn puheenjohtajat:

Anu Saari, Seppo-Ilmari Siitonen, Nena Stenius, Maire Saure, Raija-Liisa Seilo, Marjaana Castrén, Lotta Vaulo, Katariina Metsälampi, Lotta Nevalainen, Satu Paavola, Jukka Ruotsalainen, Irina Pulkka, Nina Jääskeläinen, Kati Keskihannu

ASSITEJ Artistic Gathering 2019 & SAND -festivaali

2.9-7.9.2019 järjestettiin Norjassa Kristiansandissa vuosittainen ASSITEJ Artistic gathering 2019 osana SAND -festivaalia.

Festivaalin järjestäjä oli Norjan Assitej-keskus, joka kokosi kasaan kansainvälisiä esityksiä, työpajoja ja seminaareja sisältävän korkeatasoisen ohjelmiston. Festivaali oli koko luokaltaan erittäin suuri. Vierailijoita festivaalilla oli ympäri maailmaa. Yhdessä viikossa oli mahdotonta tutustua koko festivaalin tarjontaan, mutta jokaiselle löytyi jotakin. Festivaalin teemana oli Towards the unknown – Conforting the Present. Kansainvälisen ASSITEJ:n kolmevuotinen teema huipentuu Tokiossa toukokuussa 14.-24.5.2020 järjestettävään maa-

ilmankongressiin otsikolla Towards the unknown – Beginning the Journey.

SAND -festivaalilla pääohjelmiston lisäksi järjestettiin Pohjois- ja Baltian maiden Assitej-keskusten kuratoima Nordic-Baltic Venue, johon osallistui jokaisesta Pohjois- ja Baltian maasta yksi esitys ja yksi työpajan vetäjä. Suomesta Norjaan lähti Red Nose Company esityksellään Keisarin uudet vaatteet ja Jaana Taskinen Artistic Practices -työpajallaan. Lisäksi jokaisesta maasta kaksi nuoriso delagaattia katsoi esityksiä, osallistui työpajoihin ja keskusteli näkemästään ja kokemastaan. Suomen nuorten delegaattit olivat kaksi Q-teatterin Nuorten Teatterin jäsentä Riina Mäkinen ja Hedda Nylund.

Festivaalitunnelmasta nautti myös useampi Suomen Assitej:n hallituksen jäsen, joiden festivaalikokemuksista kerrotaan lisää tämän lehden sivuilla heidän omasta, itselleen läheisestä näkökulmasta. Festivaali oli osallistujilleen erittäin antoisa kokemus ja todiste siitä, kuinka tärkeää on tavata kansainvälisiä kollegoita ja tutustua heidän töihinsä.

Festivaalin yhteydessä Pohjois- ja Baltian maiden Assitej -keskusten edustajat kokoustivat yhdessä suunnitellen tulevaa yhteistyötä ja jakaen kokemuksia paikallisesta toiminnastaan. Verkosto kokousta seuraavan kerran Helsingissä maaliskuussa 2020 kansainvälisen lasten ja nuorten esittävien taiteiden Bravo! -festivaalin aikana.

SAND -festivaalin ja AAG 2019 antimiiin voi tutustua myös tämän linkin takaa: <http://www.dialogueforcommunity.com/resources/documentation/conferences/assitej-artistic-gathering-2019/>

METSÄ

ELÄMYKSELLINEN tanssiteos lapsille YLISTYSLAULU suomalaiselle metsälle
Tue luonnonsuojelua ostamalla esitys! Jokaisesta Metsä-esityksestä rahoitetaan teltan pinta-alan verran uutta suojeltua ikimetsää.

LOISKE ENSEMBLE **OSIRIS** TEATTERI

osiristeatteri.fi/loiske
loiske@osiristeatteri.fi

Tunnelmia Kristiansandista

Assitej artistic gathering oli kyllä melkoinen elämys. Sitä aina unohtaa, mikä piristysruiskeen arkeen ja työhön tarjoaa hetkellinen hyppääminen kansainvälisten kollegojen seuraan ja taiteeseen. Vierailu alkoi hiukan sekavissa merkeissä, kun kateissa oli sekä hotellihuoneen varaus, että kaiuttimen piuha. Ensimmäistä alkoi pienen säädön jälkeen hoitaa Sand -festivaalin tuottaja ja monitoimimies Theis Irgens ja kas, huone saatiin järjestymään ja hankaluus kääntyi vain osoitukseksi norjalaisesta ystävällisyydestä. Kotiin jätetyn piuhan korvaaminen varapiuhalla taas oli lämmin osoitus suomalaisen kollegiaalisuuden mutkattomuudesta.

Oma kontribuutioti festivaaleille oli työpaja toisen esityspaikan Teatretin takana olevassa ihmeellisessä varastossa. Roskisten takaa paljastunut työpajatila oli melko rouhea reunoiltaan ja samaan aikaan karuudessaan sekä viehättävä, että hyvin minimaalisesti varusteltu. Olin varautunut työpajaan kotoa mukaan otetulla kaiuttimella, mutta jostain syystä tietokone ei suostunut tunnistamaan laitetta ja blue tooth -yhteys jäi muodostumatta. Työpajatilasta oli turha yrittää etsiä minkään valtakunnan äänentoistoa ja norjalaisilla vapaaehtoisilla oli kädet täynnä Teatretiin vierailemaan tulleiden esityksen pystytyksessä. Niinpä menin hengaillemaan Red Nose companyn pystytykseen ja sieltä Tuukan repusta löytyi juurikin tarvitsemani piuha ja kaikki oli taas pelastettu.

Työpajani oli aivan festivaalin alus- ja näin opin tuntemaan kansainvälistä nuorten delegaatioita ja heidän virolaisia aikuisia ”mentoreitaan” edes hiukkasen. Työpajaamme seurasi my performingdialouguen Eliot, joka äänitti työpajan antia ja haastatteli minua podcastiin. Kaikki olivat loistotyyppisiä ja näin syntyi välittömästi uusia tuttavuuksia, joiden kanssa oli kiva jatkaa jutustelua pitkin festaria. Oli myös mahtava huomata ”omien” NuTelaisten sujahtavan kansainväliseen touhuun kuin kalat veteen, vaikka ties mitä flunssaa ja ylioppilaskirjoituksia oli huohottamassa niskassa. Opittiin nopeissakin kohtaamisissa (nuorilla delegaateilla oli ehkä vieläkin tiukempi aikataulu kuin minulla) summaamaan esityksistä nousseita tunnelmia ja huomioita sekä kansainvälisen tarjonnan suhdetta Suomessa nähtyyn. Jokainen keskustelu oli antoisa.

Näin festivaalin aikana useampia erittäin kiinnostavia esityksiä, joista henkilökohtaisesti (omaan mahdolliseen tulevaan työhön liittyen) eniten ajatuksia ja havaintoja tarjosi Ruotsin kuninkaallisen oopperan ja koreografi Dalija A Thelanderin sekä työryhmänsä Myriads of the World -esityksen kokeminen. Esitys on suunnattu 0 – 18 kuukautta vanhoille lapsille ja heidän vanhemmilleen. Esityksessä tanssineen Noah Hellwigin kanssa illalla käyty keskustelu lisäsi polttavaa halua ryöstää pankki ja ostaa itselle ja omalle työryhmälle työpaja, jossa saisi tutkia maailmaa tästä näkökulmasta. Olisi hienoa saada kuulla lisää ryhmän työskentelyn kautta syntyneestä kokemuksesta ja ajatuksista. Koska pankin ryöstäminen ei kuulu tulevaisuudensuunnitelmiin, saattaa omiin tarpeisiin

suunnattu työpaja jäädä vain haaveksi, mutta ainakin kohtaamisesta (sekä teoksen, että tekijöiden) syttyi kipinä syventää ymmärrystä hyvin nuorille katsojille tehtävää esitystaidetta kohtaan.

Olin festivaaleilla torstaihin saakka ja loppuaika olikin taattua festaritunnelmaa. Melkein minkä tahansa nurkan takaa porhalsi aina vastaan joku, jonka kanssa saattoi vaihtaa muutaman sanan juuri koetusta esityksestä tai luennosta ja huomata hetken kuluttua keskusteltavansa vaikka kuinka henkilökohtaisista elämän käänteistä tai teatteritaiteen merkityksestä aina hyvän fish and chips -annoksen määritelmään.

Jaana Taskinen,
Q-teatterin Nuorten Teatterin pitkäaikainen ohjaaja ja nykyinen toiminnanjohtaja

Riina Mäkinen, Jaana Taskinen
ja Hedda Nylund Kristiansandissa,
Norjassa.

Lasten ja nuorten esittävän taiteen tutkimusvirtoja vuonojen keskellä

Näkymä Kristiansandista, Norjasta.

Kuva: Heini Kiamari.

Kävin viime vuonna ensi kertaa Norjan Kristiansandissa Sand-festivaaleilla. Kristiansand osoittautui ihastuttavaksi ja vehreäksi pikkukaupungiksi vuonojen keskellä, jossa festivaalin esityspaikat olivat lyhyen kävelymatkan päässä toisistaan.

Kun tänä vuonna saavuin Kristiansandiin Assitej:n Artistic Gathering 2019 festivaaleille, olivat paikat tuttuja, mutta Assitej:n kansainvälinen tapaaminen oli muuttanut festivaalin ihmisiä kuhisevaksi runsauden sarveksi. Siinä missä viime vuonna esityksiä katsomaan tulleet lasten ja nuorten ryhmät elävöittivät muuten rauhallisen Kildenin teatteri- ja konserttitalon niin tänä vuonna Kilden täyttyi aamusta iltaan festivaalin monipuolista ohjelmistoa seuraavista teatterialan ammattilaisista. Assitej Artistic Gathering 2019 pitikin sisällään hulpean määrän

erilaisia keskusteluja, taiteilijatapaamisia, työpajoja, verkostotapaamisia, seminaareja ja tietenkin hienoja esityksiä.

Yksittäiselle festivaalikävijälle, kuten itselleni, suurin haaste lienee se, kuinka festivaaleilla ehtisi ottaa osaa mahdollisimman moneen kiinnostavaan tapahtumaan. Koska teen itse Aalto-yliopistossa väitöstutkimusta skenografia-suunnittelusta pienille lapsille suunnatussa esittävässä taiteessa, yritin ehtiä seuraamaan mahdollisimman paljon osallistavaa teatteria sekä pienille lapsille suunnattua esittävää taidetta käsitteleviä tapahtumia. Kokonaisuudessaan festivaali oli hieno mahdollisuus tutustua yleisesti niin lasten- ja nuorten esittävän taiteessa kuin alan tutkimuksessa pinnalla oleviin aiheisiin ja teemoihin.

Koska tänä vuonna AAG oli järjestetty Norjassa, joka on kulttuuriltaan ja teatterin tekemisen tavoiltaan lähellä

suomalaista kulttuuria, eivät festivaaleilla näkemäni esitykset tai seminaareissa käsitellyt teemat niinkään haastaneet ymmärtämään uusia kulttuureita, tekemisen tapoja tai näkökulmia. Kiinnostavaa oli kuitenkin kuulla millaisia ajatuksia pohjoismainen näyttämötaide ja taidekasvatus sekä käsitys lapsen toimijuudesta herättivät muista maanosista kotoisin olevissa teatterintekijöissä. Katariina Metsälammen alustama Small Size verkoston seminaari, aiheenaan kuinka pienet lapset kohtaavat taiteen eri puolilla maailmaa, oli hyvä muistutus siitä, miten onnekkaita Suomessa olemme. Siinä, missä lasten taidekasvatus saati mahdollisuus taiteen kokemiseen, on haaste Etelä-Afrikassa taidekasvatuksen perinteen puuttuessa tai Braziliassa maan epätasa-arvoisista oloista johtuen, meillä jo pientenkin lasten mahdollisuutta taiteen kokemiseen ja tekemi-

seen tuetaan kohtalaisen tasa-arvoisesti varhaiskasvatustyössä. Toisaalta festivaaleilla päästiin kuulemaan myös kriittisiä keskustelun avauksia pohjoismaiseen lapsuuskäsitykseen ja taiteen tekemiseen liittyen. Esimerkiksi norjalaisen taitelija-tutkijan Lise Hovikin puheenvuoro keskittyi pohtimaan pohjoismaista lapsuuden käsitystä, sen muutosta ja vaikutusta nuoren yleisön teatterin tekemiseen.

Kansainvälisen Assitej:n vuosittaisen tapaamisen yhteydessä järjestetään myös kattojärjestön alla toimivan kansainvälisen nuoren yleisön teatteritutkimuksen verkoston (ITYARN) konferenssi. Tämä vuosittainen tapaaminen onkin lasten ja nuorten teatterin tutkimuksen tärkeimpiä tapaamispaikkoja ja mahdollisuus kuulla millaisia teemoja ja aihealueita tutkijat eri puolilla maailmaa pohtivat ja kartoittavat. Tutkimusalueena nuoren yleisön esittävä taide on alati kasvava ja hyvin monipuolinen tutkimusaiheita. Norjassa konferenssin neljälle päivälle jaetut istunnot olivat jaettu teemoittain käsittelemään aiheita: yhteistyö nuoren yleisön teatterissa, nuoren yleisön teatteri ja trauma, latinot ja draaman jälkeinen teatteri nuorelle yleisölle sekä representaatiot nuoren yleisön teatterissa. Näiden jaotteluiden alla tutkijoiden puheenvuorot käsitelivät muun muassa sukupuolikäsitysten haastamista pienten lasten teatterin avulla, taiteellisen laadun määrittämistä osallistavassa teatteris-

sa ja teatterin käyttö mielenterveytyksen tukena nuorten ja lasten kanssa. Usein nuoren yleisön teatterin tutkimukset linkittyvät tiiviisti taiteen tekemiseen. Teatterintekijöille nämä tutkimukset tarjoavat kiinnostavan kurkistuksen muiden teatterintekijöiden tekotapoihin ja pyrkiämyksiin uudistaa tekemisen kenttää tai tallentaa jo tehtyä nuoren yleisön teatterin historiaa muille jaettavaksi. ITYARN toteaaakin että verkoston tavoitteena on dialogin käyminen teatterin tutkijoiden ja tekijöiden välillä niin, että alan tutkimusteoria ja tekemisen käytännöt ruokkisivat toisiaan ja kasvattaisivat monialaista ymmärrystä esittävän taiteen kentällä.

AAG 2019 festivaali olikin huikkea kokemus, jolloin sain viettää neljä tiivistä päivää muiden lasten ja nuorten esittävästä taiteesta innostuneiden ihmisten kanssa, viritellä keskustelua tuttuun ja tuntemattomien ihmisten kanssa ja päätyä kiinnostaviin keskusteluihin eri maiden esitystavoista, konventiosta ja tämän hetken tilanteista tai tulevaisuudennäkymistä kentällä. Festivaali kaikinensa on hieno kokemus testata omia näkemyksiään ja laajentaa omaa ymmärrystään lapsille ja nuorille suunnatusta esittävästä taiteesta. Lämpimästi siis suosittelenn osallistumista Assitej:n maailmankonferenssiin ensi keväänä Tokiossa!

Heini Kiamiri,
Skenografi / Suomen Assitej:n
hallituksen jäsen

Festivaalien tutkimuskonferenssin puheenvuorojen tiivistelmiin pääsee paneutumaan sivustolta http://www.ityarn.org/forum/events_valikosta : AAG 2019 ITYARN Conference Abstracts

Suomen nuorisodelagaatti Hedda Nylund kertoi kokemuksistaan Ruotsin Assitej-keskuksen Niclas Malmcronan tekemien kysymyksen pohjalta

1. Miten käytännön järjestelyt toimivat (majoitus, ruoka, kuljetus)?

Hedda: Majoitus oli aivan mahtava. Se oli varustettu kaikilla mukavuuksilla, joten siellä pystyi esimerkiksi laittaa ruokaa. Se oli myös tilava ja valoisa.

Lounaalla ja päivällisellä tarjottiin joka päivä lihaa ja kalaa, eikä vegetaarisista tai veganista vaihtoehtoa ollut tarjolla. Tämä oli minulla ongelmallista, koska olen lakto-ovo-vegetariaani.

Kuljetus sujui jouhevasti, menosäkä paluumatkalla.

2. Mikä oli sinusta mielenkiintoisinta sinulle järjestetyssä ohjelmassa?

Hedda: Pidin kaikesta ohjelmasta, mutta erityisesti pidin esityksistä. Pidin siitä, että vapaa-ajallakin sai mennä katsomaan esityksiä veloituksetta.

3. Mainitse kolme viikon aikana oppimaasi uutta asiaa?

Hedda: Opin uusia näyttelytekniikoita, eri maiden kulttuureista ja kielistä, sekä keskustelemaan ja analysoimaan näytelmiä.

4. Mikä sinusta olisi voinut olla paremmin järjestetty?

Hedda: Kuten jo mainitsin, kasvisruoan puute oli minulle ongelmallista, muuten kaikki sujui mielestäni jouhevasti.

5. Mitä jäi päällimmäisenä mieleen festivaalista?

Hedda: Vahvin muistoni matkalta on ehdottomasti kaikki mahtavat ja samanhenkiset ihmiset, jotka tapasin matkan aikana. Tietenkin mieleeni jäi myös kaikki mahtavat esitykset, joita menimme katsomaan.

Kilden teatteri- ja konserttitalo Kristiansandissa.
Kuva: Heini Kiamari.

Esittävää installaatiotaidetta vauvoille kahdella kansainvälisellä festivaalilla

Taiteellisessa työssä omaa erikoisalaani on vauvoille ja pienille lapsille suunnatut tanssiesitykset, joita olen tehnyt Loiske Ensemble -ryhmäni kanssa viimeiset 13 vuotta. Siksi minua kiinnostaakin erityisesti ulkomaisilla festivaaleilla vieraillessani nähdä muiden taiteilijoiden ja ryhmien vauvoille suunnattua ohjelmistoa. Edelleenkin kyseisiä esityksiä ei ole liikaa tarjolla niin Suomessa kuin maailmallakaan, joten jos mahdollista, pyrin osallistumaan kaikkiin vauvaesityksiin niihin törmätessäni. Erittäin kiinnostavaa ja virkistävää on huomata niissä myös tietynlaisia yhteneväisyyksiä ja eroja.

Minulla on ollut ilo vieraillla Assitej:n hallituksen jäsenenä ja Bravo! -festivaalin 2020 tuottajana tänä syksynä kahdella eri lasten ja nuorten esittävän taiteen festivaalilla – Kristiansandissa Assitej Artistic Gatheringin yhteydessä SAND-festivaaleilla syyskuussa 2019 sekä Viron Assitej:n NAKS-festivaaleilla Tallinnassa marraskuussa 2019.

SAND-festivaaleilla näin serbialais-syntyisen Ruotsissa asuvan koreografi Dalija Acin Thelanderin teoksen *Myriads of Worlds*. Teos on tehty Ruotsin kuninkaalliselle oopperalle ja siinä tanssi 3 tanssijaa ja esiintyi lisäksi ruotsalainen oopperalaulaja Maja Frydén. Kyseessä oli huikean visuaalinen taidenautinto. Tässä immersivisessä esityksessä vauvat huoltajineen olivat osana esityksen maisemaa, jonka keskellä esiintyjät to-

teuttivat omaa esityksen logiikkaansa. Esitys kunnioitti vauvan tapaa olla ja elää esitystilannetta, eikä aliarvioinut vauvakatsojaa millään lailla. Ja mikä parasta, esityksen taiteellinen anti ja taso oli todella korkea. Tanssijat olivat hienovireisiä liikkeissään, liikkeen laatu hiottu ja tanssijat hyvin läsnäolevia välittömässä kontaktissaan vauvojen kanssa. Koreografia toteutui tilassa liikkuen, hyödyntäen 360 astetta näyttämötilaa, taitavasti yleisön seassa navigoiden. Äänimaisemassa oli Anja Djordjevicin säveltämää osin ääninauhalta soitettua musiikkia, livelaulua ja myös runomuotoista puhetta, joka rytmitti hyvin musiikillista kulkua.

Henkilökohtaisesti uskon siihen, että vauvoille tehdessä ei tarvitse laittaa taiteellisia ambitiesi sivuun vaan pikemminkin antaa niiden kukkia luovasti kaikkine rönsyineen. Ja ennen kaikkea tehdä se asenteella, joka kunnioittaa vauvaa ja ottaa huomioon ne erityistarpeet, jonka vauvoille suunnattu esitystilanne vaatii. *Myriads of Worlds* toteutti nämä tarpeet hienosti. Esitys oli kokonaisvaltainen kinesteettinen ja musiikillinen elämys, jonka rytmi toimi ja kantoi koko teoksen ajan. Visuaalisesti esitystila koostui valkoisesta matosta ja valkoisista kevyistä, siirrettävistä, läpikuultavista rakennelmista, jotka valojen kanssa saivat aikaan yhtenäisen ja unenomaisenkin maailman. Lavastuksen ja valosuunnittelun oli tehnyt Jens Sethzman. Lavastus eli esityksen myötä

ja muutti muotoaan sen aikana; vauvat saivat myös tunnustella pehmeitä objekteja ja elää esityksen maailmaa itse tutkimalla ja liikkumalla.

SAND-festivaalilla Thelanderilla oli myös oma esitelmänsä festivaalin seminaariosiossa, *Sensorial practices in performing arts for babies*, jossa hän avasi enemmän teostensa lähtökohtia ja kertoi viimeaikaisista esityksistään – joita on ollutkin monta! Koreografilla tuntuu olevan vientiä, sillä hän on tehnyt teoksia vauvaikäisille viime vuosina useissa maanosissa ja maissa eri kokoonpanojen kanssa. Thelander suunnittelee myös usein itse esityksensä visuaalisen maailman, joka esityskuvien perusteella on tyylikäs ja toiminnallinen.

Myriads of Worlds esitystä seuratesa en voinut välttää pieneltä kateudelta esityksen mittasuhteiden ja tuotannon laajuuden suhteen. Miten ihmeessä tämän tuotannon rahoitus on järjestynyt? Suomalaisena vauvaesitysten tekijänä olen tottunut siihen, että vauvoille tehdessä on ajateltava korkeintaan 1-2 esiintyjän kiertäviä tuotantoja. Esityksen hinta on pyrittävä pitämään matalana, että sitä saisi kaupaksi. Koska esitykseen ei voi ottaa kovin montaa katsojaa (yleensä 15 – 25 vauvaikäistä), esitysten lipputulot eivät koskaan kata esityksen menoja, vaan esitys pitää saada myytyä esimerkiksi kulttuuritaloille kokonaan, jotta esiintyjä saisi palkkansa. Mutta aivan mahtavaa, että jossain muualla vauvaesitykset saavat taloudellista tukea

isommin ja näkyvämmiin ja se mahdollistaa suuremmat tuotannot jopa neljällä esiintyjällä! Upeaa, että vauvoille tehtävää taidetta arvostetaan ja kunnioitetaan ja rahoitetaan. Suomessa yleisö tuntuu arvostavan vauvaesityksiä kovastikin, mutta usein niiden rahoitus laahaa vielä perässä. Ehkä avainasemassa onkin juuri Ruotsin Kuninkaallisen oopperan ja baletin kaltaiset vakavaraisemmat instituutiot, jotka esimerkiksi voivat näyttää mallia myös muille. Suomessa Kansallisooppera on myös tarttunut haasteeseen tarjoamalla taidesisältöisiä tuokioita pienimmille osana yleisötyötään.

Tallinnan NAKS-festivaaleilla näin liettualaisen Dansema Dance Theaterin esityksen *Meadow*, joka oli tarkoitettu 6-18 kk ikäisille vauvoille. Esitys oli niin ikään interaktiivinen tanssiesitys-installaatio, jossa vauvat saattoivat osallistua ja tutkia ympäristöä niin halutessaan. Esitys tapahtui värikkään, pehmeän maton päällä, jossa tanssija liikkui ja otti kontaktia ympärillä istuviin vauvoihin ja paljasti maton kätköistä uusia objekteja. Esityksen lavastus koostui eri värisistä huopaputkiloista, huopatossuista sekä liianimaisista roikkuvista naruista. Esitys on liettualaisen vauvaesitysten pioneerin Birute Baneviciuten käsialaa. Birute on tehnyt tanssiesityksiä vauvoille vuodesta 2007 alkaen ja ryhmä on kiertänyt 27 maassa esiintymässä.

Birute kertoi myös vauvaesitysten lähtökohdista luennossaan esityksen jälkeen. Kaikki lähtee kommunikaatiosta, eli siitä, miten vauvan kanssa voi kommunikoida esityksen keinoin. Hänen esityksissään kommunikaatiota rakennetaan liikkeen ja objektien kautta. Vauvaesitykset tarjoavat erilaisia kokemuksia kuin jokapäiväisessä elämässä ja esimerkiksi vanhemmat oppivat tuntemaan lastaan eri perspektiivistä esitystilanteen kautta. Mikä vauvaani kiinnostaa, osallistuuko hän esitykseen, miten hän osallistuu ja mistä hän innostuu?

Molempien näkemieni vauvaesitysten muoto ja kieli antoivat tilaa vauvalle tutkia omaan tahtiinsa esityksen ympäristöä. Ne tarjosivat ennen kaikkea kinesteettisiä elämyksiä sekä erilaisia aistinautintoja esimerkiksi vauvan kosketusaistin kautta. Esitykset myös loivat turvallisen arjesta poikkeavan tilan, jossa vanhemmalla ja vauvalla on mahdollisuus viettää yhdessä laatu-aikaa. Installaatio-esitys toi kokemuksen yhteisestä jaetusta tilasta, joka näyttäytyy eri esityskerroilla erilaisena. Esiintyjälle tila antaa haasteen olla läsnä joka suuntaan,

huomioida esitystilassa olevat vauvat ja kommunikoida heidän kanssaan esityksen maailmasta käsin. Katsojana oli myös erittäin kiinnostavaa seurata, mihin vauvat kiinnittyvät havainnoissaan, mihin lähtevät mukaan ja miten vanhemmat sen sallivat. Katsojista tulee osa esitystä toimintansa kautta. Esitys-installaatio muodostaa oman mikrotutkimusalan sanattomasta kommunikaatiosta, ihmisten välisistä suhteista sekä vauvan ja

vanhemman välisestä kiintymyssuhteesta. Se myös tuo esiin vauvaikäisten hurmaavan läsnäolon, kiinnostuksen uuden oppimiseen ja tutkimiseen sekä sen, miten monipuolinen ja vastaanottavainen vauvayleisö voikaan olla.

Riikka Siirala,

Loiske Ensemblen taiteellinen johtaja, Assitej:n hallituksen jäsen sekä Bravo! -festivaalin 2020 tuottaja.

Lisää tietoa Dalija A Thelanderista: <https://www.dalijaacinthelander.com/>

Lisää tietoa Dansema Danse Theaterista ja Birute Baneviciutesta: <http://dansema.lt/en>

Kuva: Aapo Repo.

Tervehdys vain kaikille!

Ajattelin kirjoittaa nukketheateri reaktorin terveiset. Olen ollut Assitejin jäsenenä jo monta vuotta, mutta en ole paljoakaan esittänyt. Nyt ajattelin sen tehdä. Sain lastenkulttuurin valtionpalkinnon 2018. Se oli suuri kunnia ja vieläkin on. Vuosi 2019 on mennyt tasapainotellen nyt jo melkein 2 -vuotiaan tyttärenti, oman toiminnin, kansainvälisen toiminnan ja UNIMAN puheenjohtajana toimiessa. Toisin sanoen kiireistä on ollut. Varsinkin kun tuo palkinto toi tullessa paljon kiinnostusta ja kohdisti ainakin hetkeksi valtakunnallisesti katseen minuun ja nukketheateriin.

Teemme nyt pienenä työryhmänä -minä ja Esa Orre- esityksen Pinokkio sen pohjalta, että Pinokkiolla on ongelma. Hän on riippuvainen leikkiin ja pelaamiseen. Niin paljon, että se on muodostunut ongelmaksi. Aikaa kuluu ja hän ei edes tunnista enää itseään peleistä ja pelästyy. Puhutaan nykytermein addiktioita. Addiktio on se mikä muuttaa ihmisen

ja hänen käyttäytymistään ja ajaa häntä pois sinne toiseen parempaan maailmaan. Se toinen maailma ottaa omansa ja epäonnistuminen sekä siitä tuleva paino seuraa joka paikkaan. Tämä ei ole se Pinokkio, mikä on tuttu Disney(™)n maailmasta. Tämä on se Pinokkio, mikä pitää kiinni kännykästä ja on nauhautunut näytön ääreen päivästä toiseen, pelaamaan ja elämään kiehtovampaa elämäänsä. Peli on ottanut hallinnan ihmisestä. Esitys on suunnattu yli 8 -vuotiaalle.

En tiedä olisinko uskaltanut lähteä tarttumaan tähän aiheeseen jos ei olisi tullut tuota tunnustusta mitä olen saanut. Pinokkio on itselle läheinen aihe, peliaddiktio, kuten muutkin addiktioit ovat vaarallisia ja ne odottavat usein pienien viattomien asioiden takana. Esitys valmistuu 2020 Tammikuussa.

Terveisiä täältä Mikkelistä ja muuallalta.

Aapo Repo

KEVÄÄLLÄ 2020

Naisklovnifestivaali
PUNAINEN HELMI
12.–15.2.2020

POIKA JA VARIS
koreografia Joonas Halonen
14.3.–18.4.2020

RUUTIA! Kansainvälinen
tanssifestivaali lapsille
ja nuorille 21.–25.4.2020

TALVI- SIRKUS BAU

KAAPELITEHTAAN
PANNUHALLISSA
7.11.2019–12.1.2020

Bravo! -festivaali tulee ensi maaliskuussa!

Syntymän ihmeitä, villasukkamiehiä ja rakettimatkoja avaruuteen!

Bravo! esittävän taiteen festivaali lapsille ja nuorille valloittaa pääkaupunkiseudun kulttuuritalot 14.-22.3.2020 kansainvälisillä esityksillään lapsille, nuorille ja perheille. Festivaalin esitystarjonta tuo esittävän taiteen helmiä ympäri maailmaa nähtäväksi eri ikäisille katsojille aina vauvoista teini-ikäisiin. Ohjelmistossa on fyysistä teatteria, sirkusta, tanssia, osallistavaa teatteria sekä työpajoja. Tällä kertaa esityksiä nähdään Meksikosta, Ruotsista, Tanskasta, Iso-Britanniasta, Puolasta sekä yksi suomalais-korealainen yhteistyöesitys.

Bravo! -festivaali järjestetään 11. kerran yhteistyössä Suomen Assitej:n sekä pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa.

Festivaalin pääohjelmisto julkaistaan kokonaisuudessaan tammikuun 2020 alussa ja sen löytää osoitteesta www.bravofestivaali.fi.

Ilmoita esityksesi!

Jäsenilleen Assitej tarjoaa mahdollisuuden ilmoittaa omista festivaaliviikolla 14.-22.3.2020 tapahtuvista esityksistään Bravo:n Off-ohjelmistossa. Ilmoita esitystiedot festivaalituottajalle: riikka.siirala@assitejfi.org

Olisiko sinusta isännäksi tai emännäksi kv-ryhmille?

Assitej etsii jäsenistään vapaaehtoisia avustajia Bravo! -festivaalin kansainvälisille esitysryhmille. Ole yhteydessä festivaalituottajaan: riikka.siirala@assitejfi.org

Tekijä: Claire Parsson Co. Esitys: Grass. Kuva: Petra Hellberg.

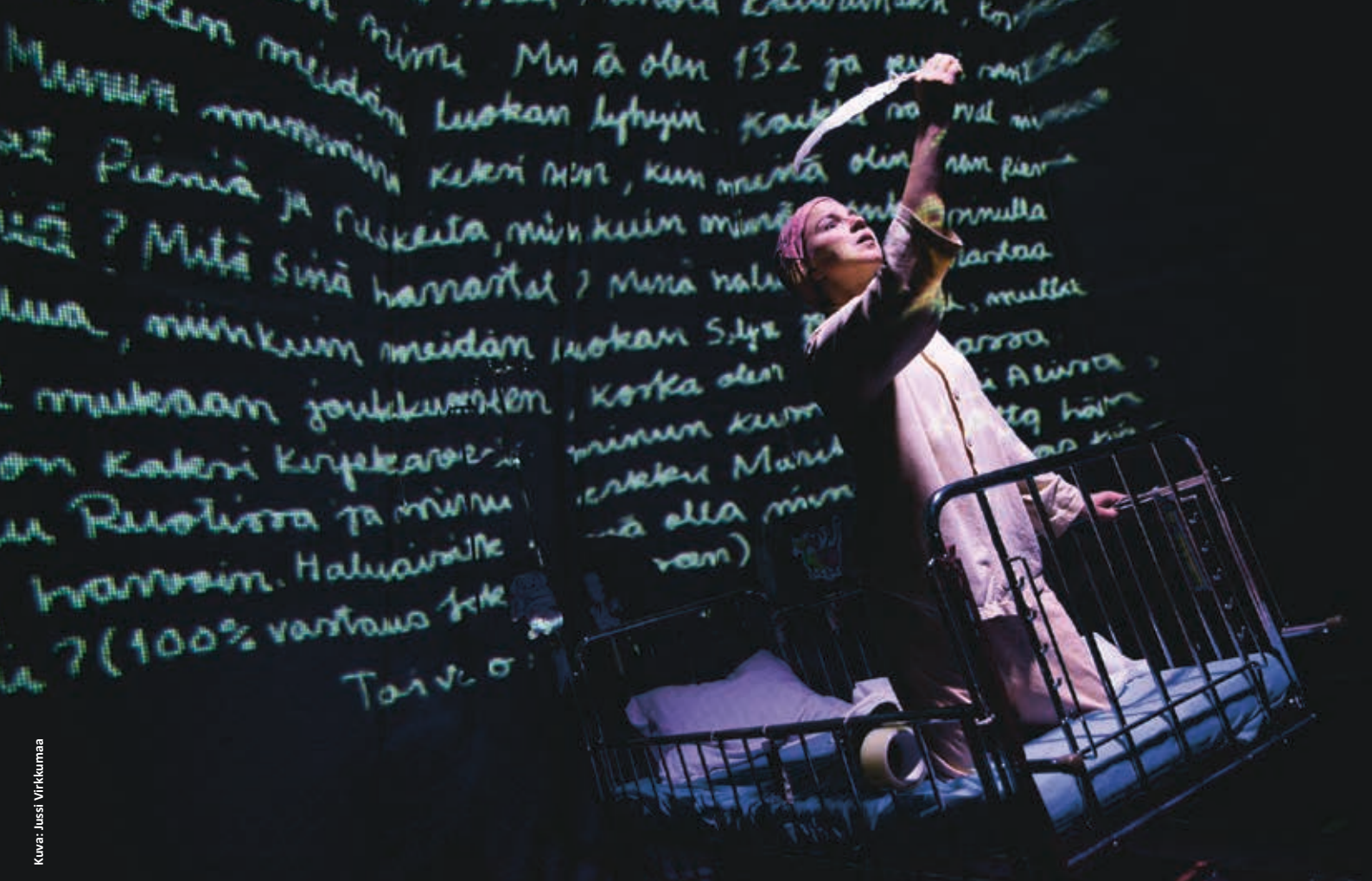
Tekijä: Teatro Al Vacio. Esitys: Pulsar. Kuva: David Orta.

Tekijä: Line Art. Esitys: Ready Steady Lift Off. Kuva: Martin Braun.

Tekijä: Children's Art Centre in Poznań. Esitys: Blisko. Kuva: M. Zakrzewski.

KIRJEITÄ KUOLEMALLE

sooloteatteriesitys lapsen sairastamisesta, kuolemanpelosta ja kuolemasta

Eturivissä istuu tuttu tyttö. Hymy on leveä. Katsomossa istuu monta tärkeää, mutta juuri hän on se, joka tässä nimenomaisessa näytöksessä on mulle itelleni se juttu. Me keskustellaan, vaikka hän ei käytä sanoja.

On 15.4.2018 ja olemme Ähtärissä. Alkamassa on lapsisyöpäpotilasperheille ja hoitohenkilökunnalle tarkoitettu kutsuvierasnäytös lapsen sairaalakokemuksia, kuoleman pelkoa ja kuolemaa käsittelevästä sooloteatteriteoksestani *Kirjeitä kuolemalle*. Keikkailua on takana puolisen vuotta, mutta tämä kyseinen näytös on erityinen. Axu on täällä ja tunteet on pinnassa.

Kesällä 2015 irtisanouduin vakituisesta työstä keskittyäkseni taiteelliseen työhön. Olin jo pitkään halunnut tehdä lapsiperheille suunnatun esityksen kuolemasta, mutten ollut saanut siihen työnantajani suostumusta. Se ei kuu-

lema myisi. Freelancerina menetin taloudellisen turvan, sain heittää hyvästit säännölliselle kuukausipalkalle, mutta sain tehdä arvojeni mukaista teatteria. Tämä sopi minulle. Tuon myymisen suhteen työnantajani oli kuitenkin oikeassa. Kuolema-sana säikäyttää maksavat asiakkaat, mutta raha ei olekaan se syy, miksi minulle oli tärkeää tehdä esitys juuri tästä aiheesta. Kyse on siitä mikä mielestäni on taiteen tarkoitus ja mitä koen olevani taiteilijana.

Yhä mieluummin tituleeraan itseäni hyvinvointitaiteilijaksi. Teen työtäni teatterin keinoin; käsikirjoittaen, ohjaten ja esiintyen, mutta myös kouluttan. Ammatiltani olen lastenkulttuuriin ja perhetyöhön erikoistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja. Olen työskennellyt sekä teatteritaloissa että sairaaloissa. Sairaalaklovnityössä sain koulutusta toimenpidelovneriaan ja lapsuudesta käsityksen siitä mitä on olla se, jolle ne toimenpi-

teet tehdään. Silloin lapsenakaan en kuitenkaan ollut vain lääkärin käsissä kulkeva parannettava keho, vaan aina ensin lapsi ja vasta sitten potilas. Minä ajattelin ja tiedän, että niin ajattelevat muutkin lapset.

KUOLEMASTA KUOLEVILLE JA PUHUMISESTA PUHUMATTOMILLE

Kuolema valikoitui teemaksi juuri siksi, ettei siitä puhuttu tarpeeksi. Me olemme kulttuurisesti vieraantuneet kuolemasta, sairaut pilotetaan sairaaloihin ja ikäihmiset palvelutaloihin. Kuolemasta ei keskustella – varsinkaan lasten kanssa, vaikka hyvin pienetkin pohtivat kuolemaa. Vielä muutamia vuosia sitten lapsia ei otettu mukaan edes hautajaisiin. Ajateltiin kenties, etteivät he osaa käyttäytyä kyllin kunnioittavasti tai että lapsi hätääntyisi nähdessään surevat läheisensä. Itse pidin linjausta vääränä, sillä hautajaisten rituaali on tärkeä paik-

ka myös lapsille. Surun on saatava olla näkyvä, eikä hätäännyksen tunteeseenkaan kuole. Ne ovat niitä nk. vaikeita tunteita, joita on saatava harjoitella. Resilienssi vahvistuu selviämisen kokemuksesta.

Lapsi harjoittelee vaikeiksi tai vieraiksi kokemiaan asioita ja käsitteitä leikin avulla. Teatteri on leikkiä, jossa toisinaan on aikuisten oikeat leikkikalu; lavasteet, valosuunnittelu, tarinaa tukeva äänimaailma jne. Vaikka lavalla esitettävä tilanne ei ole siinä hetkessä totta, on sen herättämät tunteet aitoja. Ei haittaa, ettei näyttelijä ole oikeasti kuolemassa, eikä nukkelintu ole oikea korppi, lapsella on mahdollisuus altistua tarjotulle teemalle. Meidän aikuisten tehtävä on tarjota paikkoja altistua turvallisesti.

Myös lapset osaavat käsitellä isoiksi ja vaikeiksi määriteltyjä teemoja ja tunteita. He osaavat käsitellä surua, vihaa, yksinäisyyttä, kateutta – sotaa, ilmasto-kriisiä, kuolemaa, pedofiliaa. Vastuu on tekijän. Minulle itselleni on mielekästä työskennellä hitaasti ja testaten esitysohjelmaa sekä erilaisilla ammattiryhmillä että kokemusasiantuntijoilla. Vaikka Kirjeitä kuolemalle esityksen käsikirjoitus on osin dokumentaarinen perustuen tutkimustiedon lisäksi runsaaseen haastattelumateriaaliin, se ei ole yhdenkään haastattelemani henkilön tarina sellaisenaan. Se on meidän kaikkien yhteiset pelot, mutta myös kaikkien yhteinen rohkeus. Lavalle on päätyneet ne samat kysymykset, joita pohdimme syöpää sairastavien lasten ja heidän sisarustensa kursseilla. Ehkä juuri siksi esittämäni Käpytyttöä on luonnehdittu valtavan voimauttavaksi ystäväksi. Tekijälle tuo palaute on mieletön kiitos, sillä saan samaan aikaan olla sekä luotettava aikuinen ja ohjaaja että roolini kautta uskotava vertainen.

TAITEILIIJA JA TEOS TERAPIATYÖN TUKENA

Moniammatillinen työskentely on minulle arkipäiväistä ja luontevaa. Kojoamissani työryhmissä työskentelevät rinnakkain niin psykiatri kuin tanssija-koreografi, nukketheateritaiteilija, toimintaterapeutti, säveltäjä ja poliisi. Tämä kaikki tekee minusta sen mitä olen tänään ja hankkimani työkalupakki on oiva paketti tuoda haasteellisia pidettyjä teemoja niin näyttämölle kuin teosteni alustamiin keskusteluihin näyttämön ulkopuolelle. En pelkää välineel-

listää teatteria, sillä minulle hyvinvointitaide ei ole taiteen hyväksikäyttöä, vaan mahdollisuus tarjota kohtaamilleni ihmisille enemmän. Minulle kyse on siitä vastuusta, jonka otan kantaakseni esitysten jälkeen. Tarjoamiini kokonaisuuksiin kuuluu aina myös työpajat, joissa esityksen ja valitun teeman herättämiä ajatuksia ja tunteita käsitellään pienryhmissä. Työpajat ohjaan yhdessä terapia-ammattilaisen kanssa.

KORPPIPÄINEN MIES

Parhaillaan työstimme lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä käsittelevää teosta. Käsikirjoitus pohjaa haastattelumateriaalin ja tutkimustiedon lisäksi *Enna Airikin* lastenkirjaan *Korppipäinen mies*. Myös tämän teoksen tarkoitus on toimia puheeksi ottamisen välineenä aiheesta, jota ympäröi vahva vaikenemisen kulttuuri. Tällä kertaa kohderyhmä on yläkouluikäiset sekä heitä työssään kohtaavat aikuiset kuten opettajat, harrasteohjaajat sekä sosiaali- ja terveydenhoitoalan ammattilaiset. Teos saa ensiesityksensä 14.2.2020 Kuusankoskella, Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön monet kasvat –seminaarin päätteeksi.

Oletukseni on, että menee taas tovi ennen kuin koulujen ovet aukeavat ja pääsen esiintymään varsinaiselle kohderyhmälleni. Todennäköisesti käy kuten Kirjeitä kuolemalle –teoksen kanssa eli ensin katsomoon löytävät ”tarkkailijat”. Ammattilaiset ja vanhemmat, jotka ikään kuin tarkistavat tuotteen soveltuvuuden nuoremmalle ikäpolvelle. Vasta sitten tulevat ensimmäiset tilaukset. Entinen työnantajani saattaisi naureskella partaansa ja väittää, etten menesty. Mun puolesta hän saa jatkaa naureskeluaan.

KIITOS

Esityksen jälkeen eturivin tyttö avustajineen tulee lavalle. Hän koittaa mun vilkkulenkareita, mutta valitettavasti ne on liian pienet. Minä jutustelen, hän äännähtelee, puhuu kuvilla, viittomilla ja elekielellä. Ymmärrämme toisiamme. Vitsailemme esityksessä aiheuttamastani sotkusta. Hän haluaa auttaa sairaalasänkyni petaamisessa. Nauramme. Lähtiessään halaamme. Tätä kohtaamista en tule koskaan unohtamaan.

Kati Keskihannu

Lisätietoa: www.rikotaanhiljaisuus.art

Lisätietoa: www.kirjeitakuolemalle.wixsite.com/kirjeitakuolemalle

Terveisiä kentältä!

Teatteri ILMI Ö:llä on takanaan ihana, työntäyteinen syksy ja edessään kuttavia uusia projekteja. Teatteri ILMI Ö. on vuonna 2002 perustettu kiertävä ammattiteatteri, jonka toiminta on laajaa: esityksiä, työpajoja, taidehankkeita, koulutuksia ja teatterikoulu lapsille ja nuorille. Teatteri ILMI Ö:n missio on luoda uutta lasten- ja nuortenteatteria ja kulttuurista vanhustyötä, sekä kehittää teatterin osallistavia työtapoja ja yleisötyötä.

Syksyn suurin työ on ollut Luontokosketus-ympäristö- ja yhteisötaidehankke, joka toteutettiin vuosaarelaisten ja punavuorelaisten esikoululaisten kanssa. Hanke koostui kahdesta Teatteri ILMI Ö:n esityksestä: Ensikosketus ja Muovipussimeri, työpajoista lapsille, koulutuksesta aikuisille ja Koti luonnossa- ympäristötäidenäyttelystä.

Saimme loistavaa palautetta hankekokonaisuudesta mm. ”Tällaista pitää olla enemmän: taiteen kautta tekemistä ja ymmärtämistä.” ”Tästä hankkeesta lähti liikkeelle koko päiväkodin Kestävä kehitys-ilmio.” Näyttely oli suosittu ja kävijät viipyivät teosten äärellä pitkään. Myös kävijäpalaute näyttelystä oli todella positiivista: ”Hieno näyttely, niin paljon oivaltavia yksityiskohtia”, ”Emme ole aikoihin nähneet yhtä mielenkiintoista

näyttelyä!”, ”Näyttely vaali lapsen ympäristösuhdetta ja herätti keskustelua luonnosta laajasti.”, ”Sain paljon inspiraatiota omaan työhöni.”, ”Kokonaisvaltainen elämys, kaikilla aisteilla voi nauttia”.

Tarinateatterin taide- ja kehittämishanke *Ilmastojamit* on vuoden 2019 tutkinut tarinateatteria ilmastokeskustelun paikkana yhteistyössä tarinateatteri Heräämön, Raakun ja ilmastotutkija Anna Lehtosen kanssa. Ilmastofestareissa *Aikalaiskeskustelua tarinateatterin keinoin- Mitä tarinoita kerromme itsellemme ja toisillemme ilmastomuutoksesta juuri nyt?* Teatteri ILMI Ö:ssä koolla oli nuoria, aikuisia ja lapsia kertomassa omista luontomuistoistaan ja ajatuksistaan ilmastomuutoksen äärellä. Puhujina ääneen pääsivät myös tutkijat Anna Lehtonen, Panu Pihkala ja Kirsi Salonen. Ilmastojamissa osallistujat pääsivät itsekkin kokeilemaan näyttelemistä tarinateatterin tapaan. Hanke jatkuu vuonna 2020 varsinkin nuorille ja perheille suunnatuilla Ilmastojamilla, joita toteutetaan myös ulkona kaupunkiluonnossa.

Lisäksi lähikaupungit ovat kutsuneet Teatteri ILMI Ö:n yhteistyöhön. Olemme mukana Espoon Kulttuurikurkkauksessa, jossa taide ja kulttuuri tuodaan osaksi espoolaisen varhaiskasvatuksen arkea. Teatteri ILMI Ö. vieraili syyskuussa Espoonlahden alueen päi-

väkodeissa Muovipussimeri-esityksellä ja siihen liittyvällä työpajalla. Lisäksi kasvattajien kurkkauksissa koulutimme henkilökuntaa hyödyntämään taiteen mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa myös kulttuurivierailujen ulkopuolella. Kulttuurikurkkauksen tavoitteena on lisätä lasten osallisuutta ja yhdenvertaista oikeutta taiteen ja kulttuurin kokemiseen ja tekemiseen.

Tuusulassa kunta tarjoaa kulttuurikasvatussuunnitelmaansa Kultsussa jokaiselle 2- luokkalaiselle teatterityöpajan, jotka Teatteri ILMI Ö. järjestää. Kuninkaallinen aarre-työpajoissa lapset sukeltavat kuninkaan linnaan tutkimaan ympäristöä ja heille tärkeitä asioita.

Ensi vuosi tuo mukanaan uusia hieonoja projekteja ja suuntia. Kehitämme esitystoimintaamme ja yleisötyötämme valitsemalla ohjelmiston pääaiheeksi luonnon, ympäristön ja ilmastomuutoksen. Käynnissä oleva ilmastomuutos on seurausta ihmisen omasta toiminnasta, tarvitsemme uudenlaista suhdetta kuluttamiseen, kasveihin, eläimiin ja toisiin ihmisiin. Joka vuosi ohjelmistoon tuotetaan vähintään yksi pääaiheinen esitys tai hankekokonaisuus.

Yksi ensi-vuoden ensi-iltaesityksistä on Ihme Ilmat –forumteatteriesitys, joka pohjautuu syyskuussa 2019 julkaistuun Laura Ertimon ja Mari Ahokoivun Ihme

Ensikosketus. Kuva: Milla Hilke.

Koti Luonnossa -näyttely Vuotalon galleriassa.
Kuva: Matti Snellman.

lisen yhteistyön valmistelun PerformanceSirkuksen ja kahden eurooppalaisen teatterin kanssa. Haemme rahoitusta Euroopan unionin Luova Eurooppa-ohjelmasta, joka käynnistyy vuonna 2021. Hankkeen teemana on yleisötyö ja liikkuvuuden edistäminen. Tavoitteenamme on tavoitella uusia entistä laajempia yleisöjä, sekä syventää suhdetta yleisöön huomioiden mm. kohderyhmäajattelun, saavutettavuuden, erityistarpeet, interaktiivisen teatterin muotojen kehittämisen sekä pitkäkestoisen prosessin tarpeet ja vaatimukset.

Tulevaisuuden upea ja merkityksellinen projekti on Helsingin kaupungin Kulttuurin kummilapsen-toiminta, jossa vuodesta 2020 alkaen jokaiselle uudelle helsinkiläiselle lapselle annetaan kummiksi joko jokin kulttuurilaitos tai taiteenlaji. Vuonna 2021 syntyneet lapset ovat teatteritaiteen kummilapsia ja Teatteri ILMI Ö. on yksi kulttuurikummeista.

*Hyvää ja innostavaa loppuvuotta!
Tapaamisiin kentällä!
Terveisin ILMI Ö:läiset*

Ilmat –Miksi ilmasto muuttuu- kirjaan. Ihme Ilmat -esitys herättää pohtimaan kysymyksiä: miksi ilmasto muuttuu? Miksi tuntuu, että maapallon kierrätyslaitos on epäkunnossa? Miten ilmastonmuutos selätetään? Voiko tulevaisuuteen vaikuttaa? Millaisesta maailmasta meidän pitäisi sopia yhdessä kaikkien ihmisten kesken?

Lasten ja nuorten teatterikoulumme aloittaa 3-vuotisen TOIVO-hankkeen, jonka teemana on toivo ja tulevaisuus

murrosikäisten nuorten maailmassa. Teemaa käsitellään teatteritaiteen keinoin yhdessä eri puolilta Helsinkiä tulevien nuorten kanssa ja koostetaan heidän ajatustensa pohjalta yhdessä nuorten teatteriesitys. Hanke toteutetaan yhteistyönä teatterikoulumme ryhmien ja neljän peruskoulun kanssa. Lisäksi yhteistyössä ovat mukana Musiikin erityis- palvelukeskus Resonaari ja Taito Etelä-Suomen käsityö- ja muotoilukoulu.

Ensi vuonna aloitamme kansainvä-

AEIOU
vauva- ja taaperoteatteri

Värikkäitä esityksiä pirpanoille

www.aeiou.si/fi | info@aeiou.si

Lintu nimeltä Agata -teoksen valmistuminen

- eli sattumia matkalla ensi-iltaan

Teoksen synty, vaiheet ja toteutuminen ovat riippuvaisia monenlaisista asioista kuten onnesta, sattumasta, rahasta, muista ihmisistä, tilojen saamisesta jne. Aion tässä puheenvuorossa kertoa muutamia sattumia ja tapauksia Lintu nimeltä Agata -teoksen syntyhistoriasta. Tällä esimerkillä haluan tuoda esiin kuinka erilaiset asiat, sekä valitut että annetut, lopultakin vaikuttavat teokseen.

Agatan synty

Agata linnun ensiesiintyminen tapahtui Skidit -festareilla kesällä 2016. Tuottaja Aino Heikkinen pyysi minua luomaan Stidilään, Vanhaan Tulitikkutehtaaseen, performanssin. Stidilä on karun kaunis tila, jossa on aivan omanlaisensa henki.

Ajattelin feenikslintua, joka syntyy tulitikun leimahduksesta. Lintua, joka on omanarvontuntoinen, ehkä liiaksikin, mutta silti vieraanvarainen. Päätimme Aion kanssa, että toteutan Stidilään

Lintu Agatan kodin, jossa Agata tanssii, opettaa lapsia lentämään, tarjoilee kermaleivoksia sekä esittelee ötökkä-kokoelmiaan. Taustalla soi Suomalaisen barokkiorkesterin (FIBO) Graupner levy. Interaktiivinen performanssi kesti koko päivän ja Agata tapasi monia lapsia.

Pian ensiesiintymisen jälkeen sain yhteydenottopyynnön FIBO:n tuottajalta ja ehdotuksen yhteistyöstä FIBO Collegiumin kanssa. Päätimme yhdessä koreografi Virva Talosen kanssa työstää Agatasta näyttämöteoksen ja sovimme työskentelystä nykyisen Collegium ry:n barokkimuusikoiden kanssa.

Agatan vaiheita

Agata -näyttämöteoksen työstäminen aloitettiin vuonna 2017 ja harjoituksia pidettiin jaksossa ja raha-tilanteiden mukaan vuosina 2017-2019. Aluksi loimme Virva Talosen kanssa teoksen kohtaukset ja rakenteen. Päädyimme siihen, että Agata saapuu paikalle ”munassa” ja saimme Vuokramestan ystävälliseltä

Jussilta veloituksetta käyttöömme suuren Bumper Ball –kuklapallon.

Pallon sisällä suunnan kontrolloiminen on vaikeata rajatussa näyttämötilassa, joten käytimme paljon harjoitusaikaa pallon ohjauksen ja liikuttamisen harjoitteluun. Lisäksi linnun asuun kuuluvat räpylät antoivat harjoitteluun oman sävyksensä, sillä ne määrittävät vahvasti liikettä. Vuoden 2018 alussa tapasimme teoksen musiikillisesta suunnittelusta vastaavan Anni Elosen ja toukokuussa sovitimme musiikkia kohtauksiin sekä saimme harjoitella muutaman päivän koko ryhmä yhdessä. Muusikoiden live-soitto ja läsnäolo puhalsivat esitykseen henkeä jo heti harjoitussalissa.

Kohti ensi-iltaa

Vuonna 2019 valmistauduimme innokkaina ensi-iltaan Kanneltalossa. Lintu nimeltä Agata on kertomus linnusta, joka ei osaa lentää, mutta joka haluaa lentää. Kenraaliharjoituksessa hyppäsin ylös ja naps vaan, akillesjänne meni poikki.

◀ **Agata.** Kuva: Gustav Larsson.

Se oli tragikoominen tapaus, sillä tässä tapauksessa kohtaus itsessään korreloi tosielämän tapahtumia. Hyppäsin ylös tavoittelemaan lentoa ja vaivuin alas aidosti epätoivoissani. Jalka leikattiin ja laitettiin kipsiin kuudeksi viikoksi. Jalan kuntoumisaika on yhdeksän kuukautta eli sama kuin raskauden kesto. Tässä voidaan palata Feenikslintu ajatukseen. Ensi-ilta Kanneltalossa siirrettiin saman tien vuoden päähän eli 4.3.2020.

Herää kysymys, mikä kaikki olisi voinut mennä toisin? Periaatteessa kaikki, joten tosiaan jokainen teos on ainutlaatuinen ja aikansa lapsi. Itselleni tanssitaiteilijana kirkastuu jatkuvasti se, miten työtä on tehtävä paljon, jotta se mikä syntyy on uuden teoksen arvoista ja samaan aikaan täytyy vilkuttaa toista silmää kohtalolle - kuin sanoen - kaikki saattaa mennä myös toisin.

Teksti: Heidi Masalin

Lisätietoja KATVE [blind spot] -nykytanssiryhmän toiminnasta: <https://katveblindspot.kuvat.fi>

Agata -teoksen harjoitukset joulukuussa.
Kuva: Nanni Vapaavuori.

Botanicum -teos.
Kuva: Arno Illukka

LINTU NIMELTÄ AGATA

Ensi-ilta 4.3.2020 Kanneltalo, Helsinki
Konsepti ja koreografia: *Heidi Masalin, Virva Talonen.*

Ohjaus: *Virva Talonen.*

Tanssi: *Heidi Masalin.*

Musiikillinen suunnittelu: *Anni Elonen.*

Musiikki: *Anni Elonen* (barokkiviulu), *Hanna Haapamäki* (nokkahuilu, traverso), *Lea Pekkala* (barokkisello), *Annamari Pöyhö* (koskettimet).

Valosuunnittelu: *Nanni Vapaavuori.*

Pukusuunnittelu: *Kaisamaija Uljas.*

Tuotanto: KATVE [blind spot], Collegium ry / Kaisamaija Uljas, Kanneltalo.

VUONNA 2020 KATVE [blind spot]

-ryhmältä TULOSSA MYÖS:

BOTANICUM - keskusteluja kasvin kanssa

Koreografi-tanssijat Tanja Illukka ja Heidi Masalin luovat uuden nykytanssiteoksen Botanicum – keskusteluja kasvin kanssa. Teoksen kohdeyleisö ovat ensisijaisesti yläaste- ja lukioikäiset nuoret, sillä he ovat ottaneet eniten kantaa ilmastonmuutoksen torjuntaan ja ihmiskunnan tulevaisuuteen planeetallamme. Teos toteutetaan yhteistyössä Annantalon kanssa.

Jukka Aaltonen & Urmas Poolamets,
yhteisteos **Åbo Svenska Teaterin kanssa:**

Snödrottningen – Lumikuningatar

H. C. Andersenin rakastettuun joulusatuun perustuva koko perheen monikielinen teos yhdistää tanssin ja teatterin maagiseksi talviseikkailuksi. Esitys tekstitetään suomeksi ja ruotsiksi. Ikäsuositus + 6 vuotta.

ESITYKSET: 10.–31.12.2019, ÅST:n päänäyttämö, Turku

AURINKOBALETTI

Manilla, Itäinen rantakatu 64, Turku
puh. (02) 284 0100

info@aurinkobaletti.fi

www.aurinkobaletti.fi/ohjelmisto

Ravistele ajatuksiasi!

Omskakas -hankkeessa ravistellaan asenteita ja suhtautumista kielen oppimiseen. Hankkeessa on mukana 6 suomen- tai ruotsinkielistä koulua eri puolilta Suomea.

Näyttelijät Meri Anna Hulkkonen, Irina Pulkka ja Johanna af Schultén kehittävät ja pilotoivat yhdessä koulujen kielenopettajien kanssa menetelmiä, jotka hyödyntävät teatterin keinoja toisen kotimaisen kielen oppimisessa. Ideana on lisätä avoimuutta ja kiinnostusta toisen kielisiä kohtaan sekä vahvistaa erilaisuuden hyväksymistä.

Omskakas on osa Svenska Kulturfondenin vuosina 2018-2021 toteutettavaa Hallå -projektia. Projektissa on mukana 79 hanketta, joita rahasto tukee kuudella miljoonalla eurolla. Strategisena tavoitteena on monikielisuuden elävöittäminen Suomessa.

Tukea tutkimuksesta ja kokemuksia kentältä

Omskakas -hanke käynnistyi tammi-kuussa 2019 Shaken & Störd -seminaarilla. Tutkija Anna Slotte Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitokselta sekä kielenopettaja Leena Nordman johdattivat seminaarin osallistujat kielenoppimista koskeviin kiinnostaviin ja ajankohtaisiin kysymyksiin. Noona Lepinen Svenska Teaternista kertoi, miten opetusta on tuettu teatterin yleisötyön avulla.

Näyttelijät Meri Anna Hulkkonen ja Johanna af Schultén metkasti matkalla työpajaan Kartanonrannan koululle. Kuva: Laura Vuori.

Miten muualla Euroopassa?

Omskakas -työryhmä kävi maaliskuuhun vaihteessa tutustumassa Sveitsissä monikieliseen teatteriryhmään ja tutkijoihin. Työryhmä sai myös tilaisuuden vieraila Freibourgin yliopistossa tutustumassa psykodraamaa hyödyntävään kielenoppimiseen.

Oli avartavaa nähdä, miten teatteria ja kielenoppimista yhdistetään monikielissä maassa. Inspiroivien kohtaamisten lisäksi työryhmä paneutui viikon mittaisessa residenssissä suunnittelu-työhön kehittämällä uusia teatterilähtöisiä harjoitteita.

Yhteistyö koulujen kanssa

Syksyn 2019 aikana Omskakas-työryhmä on järjestänyt työpajoja kouluissa suomea tai ruotsia opiskeleville kuudes-, seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisille. Työpajojen kantavaksi teemaksi on noussut uskallus käyttää kieltä eli puhumisen esteiden, kuten pelon ja häpeän, selättäminen. Työpajat jatkuvat keväällä 2020.

Hankkeen kolmantena vuonna harjoitteet ja kehitystyön tulokset kootaan julkaistavaksi. Opettajat kutsutaan silloin myös yhteiseen koulutustilaisuuteen

Kieli ja mielikuvat: Pirtin koulun oppilaat ovat rentoutuneet, valot on himmennetty ja kuuloaistia kutkuteltu. Nyt kuunnellaan näyttelijän lukemaa tarinaa, jonka sanastoon on hetkeä aikaisemmin tutustuttu. Kuva: Sinikka Gröhn.

LAHDEN KAUPUNGINTEATTERIN KEVÄÄN OHJELMISTO:

ENSI-ILLAT:

Tove Jansson - Pipsa Lonka **KESÄKIRJA** Tarina ystävydestä, kesästä, elämästä ja kuolemasta

Neil Simon **JUORUJA** Farssi skandaalinkäryisistä iltamista

TÄYDELLINEN RIKOS? Improvisoitu koko illan esitys jonka lajityyppinä on rikostarina

KARNEVAALI 2020 Ainutlaatuinen teatterispeaktaakkeli Päijät-Hämeestä

OHJELMISTOSSA JATKAVAT:

**NUNNIA JA KONNIA • NELJÄNTIENRISTEYS
ISÄ • AARRESAARI**

Lippumyymälä 0600 30 5757 (1,53€/min+pvm) / Ryhmämyynti (03) 752 6000
Väliaikatarjoilut (03) 7826 474 / www.lippu.fi - www.lahdenkaupunginteatteri.fi

LAHDEN
KAUPUNGINTEATTERI

Piste, piste, piste

*"One day a kid planted three little dots.
And they grew into lines..."*

"Piste, piste, piste", by Mira Raval and Luis Sartori do Vale, is an interdisciplinary performance for children and young audiences, combining contemporary circus, dance and visual arts. The performance is a fascinating journey into the world of shapes and creativity, in which a blank white stage transforms into an imaginative universe with the use of old overhead projectors. The work is based on the children's book "Três pontinhos" (three little dots) by the author/illustrator Mario Vale.

PREMIERE:
18th March 2020 - 19:00
Cultural Centre Caisa
Helsinki, Finland

SUOMEN ASSITEJ YLPEÄNÄ ESITTELEE JÄSENTEATTERIT JA -JÄRJESTÖT:

AHAA Teatteri AHAA Theatre
www.ahaateatteri.com

Aurinkobaletti
www.aurinkobaletti.fi

Turnéteater Flax
Flaxflax.fi

Helsingin Kaupunginteatteri
www.hkt.fi

HIT Helsinki
www.hithelsinki.com

Hämeen kuninkaallinen nukketeatteri
www.kuninkaallinteatteri.fi

KLAPS Klassits lapsille ry
www.klaps.fi

Katve [blind spot]
www.katveblindspot.kuvat.fi

Kiertävä Lastenteatteri Kurnuttava Sammakko
www.kurnuttavasammakko.fi

Kuusankosken Teatteri
www.kuusankoskenteatteri.fi

Lahden Kaupunginteatteri
www.lahdenkaupunginteatteri.fi

Lasten Kulttuurikeskus Aurora
www.espo.fi/pikkuaurora

Lasten taidefestivaali Hippalot
www.hippalot.fi

Lilla Villanin ystävät ry. / Lilla Villans vänner rf.
www.lillavillan.fi

Linnateatteri
www.linnateatteri.fi

LumparLab Teaterförening r.f.
www.lumparlab.ax

Maria Baric Company
www.mariabariccompany.com

Musiikkiteatteri Kapsäkki
www.kapsakki.fi

Nukketeatteri Akseli Klonk
www.akseliklonk.fi

Nukketeatteri Reaktori
www.nukkereaktori.com

Nukketeatteri SAMPO
www.nukketeatterisampo.fi

Nukketeatteri Sytkyt
www.sytkyt.fi

OSIRIS Teatteri ja Loiske Ensemble
www.osiristeatteri.fi
www.osiristeatteri.fi/loiske/

PerformanceSirkus
www.kolumbus.fi/performa/

Q-teatteri/Nuorten teatteri
www.q-teatteri.fi

Riihimäen Nuorisoteatteri
www.rnt.fi

Suomen Kansallisooppera ja baletti
www.oopperabaletti.fi

Suomen Kansallisteatteri, Teatterikasvatus
www.kansallisteatteri.fi

Suomen Kiertueteatteri
www.kiertueteatteri.fi

**Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu/
Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos**
www.uniarts.fi

Tanssiteatteri Auraco
www.auraco.fi

Tanssiteatteri Glims & Gloms
www.glimsgloms.com

Tanssiteatteri Hurjaruuth
www.hurjaruuth.fi

Tanssiteatteri MINIMI
www.minimi.fi

Tanssiteatteri RAATIKKO
www.raatikko.fi

Teater GEIST
www.kolumbus.fi/geist

Teatteri Hevosenkänkä
www.hevosenkanka.fi

Teatteri ILMI Ö.
www.teatteri-ilmio.fi

Teatteri MUKAMAS
www.teatterimukamas.fi

Teatteri ROLLO
www.rollo.fi

Teatteri Taiga-Matto
www.taigamatto.com

Teatteri Taimine
www.taimine.fi

Timotei Teatteri
www.timoteiteatteri.fi

Théâtre d'illusia
www.theatre-illusia.com

Totem-Teatteri
www.totemteatteri.com

Työväen Näyttämöiden Liitto r.y. (TNL)
www.tnl.fi

Unga Teatern
www.ungateatern.fi

Vauva- ja taaperoteatteri AEIOU
www.aeiou.si

